

УДК 373.3.091.2:373.3.011.3-052

DOI 10.31654/2663-4902-2024-PP-1-37-45

Молнар Т. І.

доктор педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету
tetjana_molnar@ukr.net
orcid.org/0000-0002-9082-4868

Лалак Н. В.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету
lalak5@ukr.net
orcid.org/0000-0003-2613-3541

Фенчак Л. М.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету
lubovfen7@gmail.com
orcid.org/0000-0002-3960-8959

**КОМПЕТЕНТІСНЕ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ КОНЦЕПТИ**

Статтю присвячено проблемі реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі початкової школи. Окреслено методичні аспекти організації компетентнісного навчання молодших школярів. Акцентовано увагу на вдосконаленні уроку в контексті компетентнісного підходу, що пов'язано із виконанням загальних вимог, таких як: логічність усіх етапів пізнавальної діяльності; оптимальне впровадження дидактичних принципів і методів; створення умов для продуктивної пізнавальної діяльності учнів; врахування їхніх інтересів та здібностей; мотивація й активізація різних сфер розвитку особистості молодшого школяра; формування навичок самостійного навчання; зв'язок із життям дитини.

З'ясовано, що сучасний урок, зорієнтований на реалізацію компетентнісного підходу, має такі ознаки: раціоналізація інформаційного наповнення; розумне поєднання різних форм, методів, засобів і прийомів навчання; співвіднесення колективної роботи класу з самостійною та індивідуальною діяльністю учнів тощо. Встановлено, що оптимальні умови для міжсуб'єктної взаємодії учнів створюються при застосуванні інтерактивних форм і методів навчання. При інтерактивному навчанні учні набувають досвіду активної співпраці з іншими, вчать сприймати й оцінювати думки та дії партнерів, висловлювати власні ідеї, обґрунтовувати й відстоювати свою позицію, розвивають здатність до рефлексії, саморегуляції своїх емоційних станів.

Доведено, що одним із важливих чинників успішного запровадження компетентнісного підходу в навчанні є готовність вчителя до такої діяльності. Орієнтиром діяльності вчителя початкових класів має стати створення сприятливих умов для розвитку в учнів пізнавальної самостійності, критичного мислення, здатності творчо продукувати нові знання, ідеї, способи діяльності та реалізовувати їх у практичній діяльності.

Зроблено висновок, що реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів буде успішною за умови комплексного забезпечення усіх складників

освітнього процесу, зокрема: чіткого визначення цілей навчання, добору відповідного змісту навчання, оновлення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, використання ефективних методів, прийомів та форм організації навчальної діяльності, а також відповідної професійної підготовки вчителя.

Ключові слова: підхід, компетентнісний підхід, компетентність, освітній процес, Нова українська школа.

Постановка проблеми. В сучасних умовах інтелектуального поступу компетентнісний підхід постає затребуваним інструментом в освітньому процесі, оскільки дає можливість сформувати та виробляти на практиці компетентності, що охоплюють практичні навички та вміння. На часі – переосмислення парадигми освіти, зміщення акцентів зі знаннєвого на компетентнісний складник, створення освітнього середовища, центром якого є здобувач, а метою – підготовка гармонійної особистості, котра може ефективно жити й працювати в швидко змінюваних умовах.

Сучасна початкова школа не може залишатися осторонь від процесів модернізації освіти, які відбуваються нині в усьому світі, та в Україні зокрема. Впровадження Концепції «Нова українська школа» (2016 р.) зумовлює потребу в оновленні якості початкової освіти, метою якої повинен стати особистісний і соціальний розвиток дітей, їх гармонійна інтеграція в навколишнє середовище. Це вимагає певного рівня компетентності, а не вимірювання обсягу знань чи досягнення широкій інформативності навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості впровадження компетентнісного підходу в освітній процес висвітлено в дослідженнях багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців. Компетентнісний підхід як методологічну основу забезпечення цілей, змісту і якості освіти розглядали зарубіжні дослідники Дж. Боуден, М. Лейтер, К. Маслач, Е. Тоффлер, Р. Уайт, Е. Шорт та ін. Теоретичним основам компетентнісного навчання присвячено роботи вітчизняних учених, таких як: Н. Бібік, С. Бондара, М. Голованя, І. Єрмакова, О. Овчарук, О. Онопрієнко та ін. Проблема формування компетентностей учнів стала предметом уваги Т. Байбари, М. Вашуленка, Л. Коваль, О. Пометун, О. Савченко та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Умови інтенсивного «старіння» інформації призводять до того, що традиційна передача знань стає принципово недоцільною. Сьогодні важлива не тільки здатність до набуття знань, але й готовність використовувати їх на практиці. Компетентнісний підхід спрямовує освітній процес на формування в учнів ключових і предметних компетентностей, чим зумовлюється практична зорієнтованість навчання, створення передумов для поетапного управління формуванням навчальних досягнень учнів, підвищення особистої відповідальності вчителів і учнів за якість навчальних результатів. Компетентнісне навчання має сприяти розвитку школяра як особистості, забезпечувати його успішну соціалізацію, свідомий вибір ним професії та активну громадянську позицію.

Мета статті – окреслити теоретичні й методичні аспекти організації компетентнісного навчання здобувачів початкової освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Удосконалення вітчизняної системи освіти потребує розв'язання соціально важливого завдання – забезпечити формування готовності школярів до успішного повноцінного життя в умовах суспільства, що постійно змінюється. Учень має не лише оволодіти певною системою знань, умінь і навичок, які забезпечують його залучення в систему соціальних відносин, а й бути готовим самостійно вирішувати проблеми, що постають перед ним як у навчанні, так і в громадському житті та майбутній професійній діяльності.

Головна мета Нової української школи – перейти від школи, де дають лише знання, до школи компетентностей, необхідних для життя у XXI ст. Місія школи сьогодні – підготувати дітей до життя, навчити їх критично мислити, аналізувати,

опрацьовувати ті обсяги інформації, які вони отримують звідусіль, та вибирати необхідне, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Стара парадигма освіти, яка існувала для накопичення знань та інформації, вже не працює. Сучасне життя – це постійне навчання, і тому школа має навчити дітей опановувати нові знання, знаходити потрібну інформацію та вміти застосовувати її [6].

Відтак, компетентнісний підхід у навчанні молодших школярів передбачає формування у них готовності та здатності застосовувати набуті знання, уміння, навички, способи діяльності, власний досвід у різноманітних життєвих ситуаціях [7]. Формування компетентностей учнів абсолютно не виключає важливості набуття знань. Компетентнісний підхід орієнтований на динамічне поєднання знань, умінь та цінностей. У цьому контексті знання розглядаються не як самоціль, а скоріше як засіб для формування практичних навичок та вмінь. Адже недостатньо просто засвоїти окремі знання й уміння, важливо навчитись їх застосовувати як у типових, так і в нестандартних, нових для дитини ситуаціях. Це дає змогу сформувати ціннісне ставлення до одержаних знань, навчає адаптуватись до нових умов і шукати ефективні рішення в різноманітних ситуаціях [11].

Варто зазначити, що компетентнісне навчання спрямоване на формування компетентностей, які забезпечують успіх, конкурентоспроможність та цінність учнів на ринку праці. Для вчителів початкових класів ключовим є вміння реалізувати цей підхід [8]. У цьому можуть допомогти підручники, які включають проблемні ситуації, практико-орієнтовані завдання, спрямовані на розвиток умінь аналізувати, оцінювати інформацію, що допомагає учням активно застосовувати отримані знання у нетипових ситуаціях.

Зміна парадигми освіти викликає необхідність перегляду організаційних форм навчання. Відсутність детального вивчення питання щодо форм організації навчання в рамках компетентнісного підходу ускладнює повне впровадження нового змісту початкової освіти, визначеного Державним стандартом початкової освіти [4]. На цю проблему акцентовано увагу науковцями Інституту педагогіки, методистами інститутів післядипломної педагогічної освіти та районних науково-методичних центрів, а також управліннями в галузі освіти. Аналіз українського досвіду впровадження компетентнісного підходу свідчить, що оновлення організаційних форм навчання в початковій школі з цих позицій ще не отримало належної уваги та вивчення.

Незважаючи на зміни у змісті освіти, класно-урочна система залишається основою систематичного навчання не лише в Україні, а й у багатьох інших країнах світу. Тож зосередимось на ключовому, на наш погляд, аспекті – модернізації уроку в контексті реалізації компетентнісного підходу.

За компетентнісного підходу ефективність уроку пов'язана з виконанням ряду загальних вимог, серед яких: логічність усіх етапів пізнавальної діяльності; оптимальне впровадження дидактичних принципів і методів; створення умов для продуктивної пізнавальної діяльності учнів; врахування їхніх інтересів та здібностей; мотивація й активізація різних сфер розвитку особистості молодшого школяра; формування навичок самостійного навчання; зв'язок із життям дитини. До якісних ознак сучасного уроку також відносяться: раціоналізація інформаційного наповнення; розумне поєднання різних форм, методів, засобів і прийомів навчання; співвіднесення колективної роботи класу з самостійною та індивідуальною діяльністю учнів тощо [3].

При класичному підході до навчання сценарій уроку розгортається за звичайною логікою: вчитель визначає тему, пояснює, чому вона важлива в житті, розповідає та ілюструє її. У контексті компетентнісного навчання викладання нової теми базується на проблемному та діяльнісному підходах.

Компетентнісний підхід передбачає викладання теми через створення проблемних ситуацій і застосування практико-орієнтованих завдань. Це надає учням можливість проводити аналіз і синтез інформації, оцінювати її та створювати новий продукт. До прикладу, за компетентнісного навчання під час вивчення теми

«Властивості повітря» у 3 класі урок може розпочинатися зі створення проблемного питання або проблемної ситуації. Кожна властивість повітря може складати окрему ситуацію чи питання, що дозволяє організувати вивчення матеріалу не лінійно, а концентрично. Такий підхід стимулює учнів до аналізу та розв'язання реальних завдань, що сприяє засвоєнню матеріалу на більш глибокому рівні та розвитку практичних навичок. Вчитель показує учням дві однакові повітряні кульки (одна надута, інша – ні) та ставить запитання: «Як ви думаєте, яка з них легша?». Це – *проблемна ситуація* та *проблемне питання*. Учні зі свого боку *висловлюють припущення (гіпотези)*. У цій ситуації можливі три гіпотези: легша кулька та, що надута, легша здутого, або ж обидві кульки важать однаково. Після формулювання гіпотез педагог пропонує учням зважити кульки на терезах. Це – виконання досліду. Провівши цей простий дослід, учні разом з учителем обирають правильну гіпотезу та шукають відповідь на запитання «Чому надута кулька виявилась важчою?». Такий шлях до розкриття теми довший, але значно дієвіший. Подібна робота сприяє формуванню не лише предметних знань, але й ключових компетентностей та м'яких навичок, що є важливим складником сучасної освіти.

Сучасний урок, орієнтований на реалізацію компетентнісного підходу, покликаний вирішувати ряд завдань, як от:

- підвищення рівня мотивації молодших школярів, стимулювання їхнього інтересу та бажання вивчати новий матеріал;
- опора на суб'єктивний досвід учнів;
- творче застосування набутих знань, розвиток практичних навичок та вмінь;
- формування навичок отримання, осмислення та використання інформації з різних джерел, розвиток критичного мислення й аналітичних здібностей;
- здійснення організаційної чіткості та оптимізації уроку, забезпечення логічності й послідовності подачі матеріалу;
- підвищення рівня самоосвітньої та творчої активності учнів;
- наявність контролю, самоконтролю та взаємоконтролю в освітньому процесі;
- формування ціннісних орієнтацій особистості;
- розвиток комунікативних здібностей учнів, дотримання етичних і соціальних норм;
- створення ситуації успіху, стимулювання творчої самореалізації [10, с. 6].

Так, підготовка уроку із застосуванням компетентнісного підходу може обіймати більше часу на початковому етапі, коли вчитель витрачає час на знаходження та створення дидактичних матеріалів, розробку проблемних ситуацій, підбір практичних завдань тощо. Проте, при систематичній організації компетентнісного навчання вчителю стає легше, оскільки він набуває досвід та накопичує ресурси, які можна використовувати в подальшій діяльності. В результаті, з часом педагог стає більш вправним у створенні цікавого та ефективного освітнього простору, що сприяє формуванню компетентностей у здобувачів початкової освіти [9].

Важливим інструментом для втілення компетентнісного навчання є вміння вчителя вести проблемний діалог, сприяти взаємодії учнів. Разом з тим, використання електронних ресурсів, матеріалів для досліджень, наочних посібників розширює арсенал педагога, допомагає зробити навчання інтерактивним та більш цікавим для дітей.

Важливу роль в освітньому процесі відіграє підручник. Якщо він містить компетентнісні завдання, побудований із використанням проблемного підходу, передбачає завдання для взаємооцінювання та самооцінювання – це значною мірою сприяє ефективності компетентнісного навчання молодших школярів. Проте, підручник не повинен бути єдиним засобом навчання в контексті компетентнісного підходу. Важливо поєднувати його з електронними ресурсами, дидактичними матеріалами, наочними посібниками та іншими засобами, щоб створити розвивальне освітнє середовище, яке сприяє формуванню компетентностей учнів [5].

Як показує практика, вчителі початкових класів охоче користуються готовими розробками уроків. Без сумніву, такі методичні матеріали слугують цінним джерелом

інформації. Проте, варто пам'ятати, що вони відображають суб'єктивний досвід конкретного автора та його рекомендації уявному класові. Відтак, педагоги мають бути готовими до коригування таких матеріалів, враховуючи умови навчання та специфічні особливості свого класу. Наприклад: уточнити мету уроку, підібрати індивідуальні завдання, доповнити запланований хід очікуваними результатами, спроектувати підсумки уроку тощо. При цьому, в описі очікуваних результатів важливо правильно використовувати ключові слова з переліку вимог до рівня навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, адже на цій основі згодом відбуватиметься їх контроль та оцінювання.

Оцінка компетентностей учнів можлива через виконання завдань, які передбачають аналіз ситуацій або в рамках практичної діяльності. Також можна використовувати тестові завдання, якщо вони орієнтовані на виявлення істинних чи хибних суджень. Ефективними методами для виявлення компетентностей є полілоги та дискусії, у яких учень має синтезувати різну інформацію для обґрунтування аргументів. Суб'єктність учня, його відповідальне ставлення до навчання та уміння навчатися самостійно є важливими показниками компетентностей. Конкретними проявами цього є:

- уміння формулювати освітні цілі;
- визначати критерії правильності виконання завдань;
- самостійно організовувати власну діяльність, правильно розподіляти ресурси;
- раціонально використовувати час для виконання завдань та досягнення цілей;
- активно взаємодіяти з іншими членами групи та надавати допомогу;
- об'єктивно оцінювати власні досягнення, здійснювати само- та взаємооцінювання [1, с. 13].

Важливими в освітньому процесі є конструктивна дисципліна та субординація в класі. В контексті компетентнісного навчання, де акцент робиться на співпраці учнів, роботі в групах та партнерстві, роль дисципліни стає ще більш значущою. В такому середовищі важливо дотримуватися правил взаємодії, щоб забезпечити взаєморозуміння між учнями. Варто зауважити, що за компетентнісного навчання підхід до дисципліни є конструктивним. Дисципліна розглядається не як інструмент страху перед покаранням за виявлення ініціативи, але як засіб для розуміння правил взаємодії, їх підтримка та сприяння формуванню самодисципліни учнів. Процес встановлення конструктивної дисципліни вимагає від учасників часу та зусиль, однак приносить користь у довгостроковій перспективі, позаяк сприяє розвитку комунікативних навичок, формує в учнів відповідальність та самоконтроль, що стає основою для подальшого успішного навчання та розвитку.

Конструктивну співпрацю у класі за компетентнісного підходу можна налагодити шляхом:

1) *формулювання чітких правил*. Зрозумілі правила учням буде простіше опанувати. Ці правила повинні регламентувати різні аспекти взаємодії, як от: таймінг, алгоритми дій у певній ситуації, коли учень хоче щось сказати тощо.

2) *організації роботи в парах, потім у групах*. Спочатку варто вправлятися виконувати завдання в парах. Поступове переходження до роботи в більш численних групах дозволить учням відчувати себе комфортно в колективі та розвинути навички співпраці. Запорука конструктивної співпраці у групах – уміння домовлятися, розподіляти ролі та взаємодіяти.

3) *використання завдань на розвиток навичок діалогу*. Завдання які стимулюють діалог та співпрацю, допоможуть учням активно залучатися до спільної діяльності. Важливо, щоб такі завдання відповідали віковим та індивідуальним особливостям молодших школярів і спонукали їх до обговорення та вирішення проблем.

Компетентнісно орієнтоване навчання передбачає урізноманітнення форм організації освітнього процесу. При цьому, перевага надається тим, які створюють ситуацію, де кожен учень може висловити свої думки та розкрити власний потенціал

у процесі навчання. Особливо цінними в рамках компетентнісного підходу є індивідуальна навчальна діяльність, робота в парах та колективна взаємодія.

Оптимальні умови для взаємодії між учнями виникають при використанні інтерактивних (від англ. *inter* – взаємний і *act* – діяти) методів та форм навчання, де ключовою рисою є залучення їх до спільної діяльності. Важлива характеристика інтерактивного навчання – надання учням максимальної свободи творчого вираження під час спільного вирішення проблемних ситуацій. Під час інтерактивного навчання діти отримують досвід активної співпраці, навчаються сприймати та оцінювати думки й дії своїх партнерів, висловлювати ідеї, аргументувати та захищати свої позиції. Все це сприяє розвитку навичок саморефлексії та саморегуляції. Під час спільного розв'язання завдань учні швидше освоюють нові методи діяльності, навчаються самостійно оцінювати ситуацію, аналізувати проблему, розробляти план дій для її вирішення, обирати оптимальні способи реалізації та контролювати виконання завдань [2, с. 5]. Важливо, щоб використання різних методів, прийомів та форм навчання не було «даниною моді». Їх вибір і застосування повинні бути адаптовані до змісту та цілей освітнього процесу, з урахуванням вікових особливостей молодших школярів, їхніх можливостей та здібностей.

Важливим чинником успішного впровадження компетентнісного підходу в освіту є *готовність вчителя початкових класів* до такої діяльності. Компетентнісний підхід докорінно змінює не тільки цілі навчання, але й його функціональну роль: навчити дитину використовувати отримані знання у різних сферах життя – навчальній, суспільно-корисній, побутовій тощо. При компетентнісному підході головною моделлю навчання стає продуктивна, пошуково-дослідницька діяльність учнів як спосіб освоєння нового досвіду. Для педагога орієнтиром діяльності має стати створення сприятливих умов для розвитку пізнавальної самостійності, критичного мислення, творчих здібностей учнів, стимулювання до активного продукування нових знань, ідей та вироблення вмінь застосовувати їх на практиці.

Для ефективного формування компетентної особистості здобувача початкової освіти, вчитель повинен: розуміти мету компетентнісно орієнтованого навчання; планувати уроки, використовуючи різноманітні форми й методи навчальної діяльності, а також всі види самостійної роботи, діалогічних, евристичних і проблемних методів; пов'язувати навчальний матеріал з повсякденним життям та інтересами дітей; опиратися на життєвий досвід учнів; демонструвати рольові моделі на прикладі реальних осіб або літературних персонажів; при оцінюванні навчальних досягнень школярів урахувати не лише набуті знання та вміння, але й здатність застосовувати їх у різних навчальних і життєвих ситуаціях.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Виклад спонукає до висновку, що реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів буде успішною за умови комплексного забезпечення усіх складників освітнього процесу, зокрема: чіткого визначення цілей навчання, добору відповідного змісту навчання, оновлення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, використання ефективних методів, прийомів та форм організації навчальної діяльності, а також відповідної професійної підготовки вчителя. Важливим аспектом визначено удосконалення уроку в контексті компетентнісного підходу, що пов'язано із виконанням загальних вимог, як от: логічність усіх етапів пізнавальної діяльності; реалізація в оптимальному співвідношенні дидактичних принципів і методів; створення умов для продуктивної пізнавальної діяльності учнів із урахуванням їхніх інтересів та здібностей; мотивування й активізація різних сфер розвитку особистості; формування умінь вчитися; зв'язок із життям тощо.

Упровадження компетентнісного підходу має бути системним і багатовимірним процесом, що спрямовує всі складники освітнього процесу на особистісно-діяльнісну, результативну освіту, стимулює вчителів осучаснити свою методичну підготовку. Цей процес потребує глибоких міжпредметних досліджень, в чому і вбачаємо *перспективи* подальших наукових розвідок.

Література

1. Гич М. М. Учні Нової української школи як носії « нової грамотності » і суб'єкти освітнього процесу. *Мистецтво та освіта*. 2019. № 1. С. 12–14.
2. Голобородько Є. П. Сучасні педагогічні технології в умовах упровадження концепції Нової української школи. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2020. № 10–12. С. 4–13.
3. Гриньова М. В. Урок Нової української школи: семінар-тренінг для вчителів початкових класів. *Початкове навчання та виховання*. 2019. № 10–12. С. 3–13.
4. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п/ed20190816#Text>
5. Іщенко О. Підручники для Нової української школи – помічники вчителя у формуванні критичного мислення учнів молодших класів. *Початкова школа*. 2019. № 3. С. 4–7.
6. Ковальова В. Розвиток творчої особистості молодшого школяра в умовах компетентісно орієнтованої освіти. *Початкова школа*. 2018. № 2. С. 1–3.
7. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
8. Молнар Т. І. Компетентнісний підхід як методологічний орієнтир модернізації сучасної освіти. *Компетентнісні індикатори стратегії «Європа 2020»: здобутки і перспективи педагогічної освіти*: монографія. Мукачево: Редакційно-видавничий центр МДУ, 2020. С. 78–89.
9. Онопрієнко О. В. Нова українська школа: актуалітети модернізації початкової загальної освіти. *Проблеми сучасного підручника*: зб. наук. праць. Київ: Педагогічна думка, 2017. Вип. 19. С. 244–252.
10. Савченко О. Я. Початкова школа в контексті ідей Нової української школи. *Рідна школа*. 2018. № 1–2. С. 3–8.
11. Хаблак Г. Новій українській школі бути: компетентнісний підхід як основа якості змісту освітнього процесу. *Директор школи*. № 17–18. 2018. С. 64–81.

References

1. Gich, M.M. (2019). Uchni Novoyi ukrayins'koyi shkoly yak nosiyi «novoyi hramotnosti» i sub"yekty osvithn'oho protsesu [Pupils of the New Ukrainian School as carriers of "new literacy" and subjects of the educational process]. *Mystetstvo ta osvita – Art and education*. Vol. 1. P. 12–14 [in Ukrainian].
2. Holoborodko, E.P. (2020). Suchasni pedahohichni tekhnolohiyi v umovakh uprovadzhennya kontseptsiyi Novoyi ukrayins'koyi shkoly [Modern pedagogical technologies in the context of the implementation of the concept of the New Ukrainian School]. *Vyvchajemo ukrainsku movu ta literaturu – We study Ukrainian language and literature*. Vol. 10–12. P. 4–13 [in Ukrainian].
3. Hrynyova, M.V. (2019). Urok Novoyi ukrayins'koyi shkoly: seminar-treninh dlya vchyteliv pochatkovykh klasiv [The lesson of the New Ukrainian school: a training seminar for primary school teachers]. *Pochatkove navchannia ta vykhovannia – Primary education and upbringing*. Vol. 10–12. P. 3–13 [in Ukrainian].
4. Kontseptsiya «Nova ukrayins'ka shkola» [State standard of primary education]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п/ed20190816#Text> [in Ukrainian].
5. Ishchenko, O. (2019). Pidruchnyky dlya Novoyi ukrayins'koyi shkoly – pomichnyky vchytelya u formuvanni krytychnoho myslennya uchniv molodshykh klasiv [Textbooks for the New Ukrainian School – teacher's assistants in the formation of critical thinking of students of younger grades]. *Pochatkova shkola – Elementary School*. Vol. 3. P. 4–7 [in Ukrainian].
6. Kovaleva, V. (2018). Rozvytok tvorchoyi osobystosti molodshoho shkolyara v umovakh kompetentnisno oriyentovanoyi osvity [Development of the creative personality of a junior high school student in the conditions of competence-oriented education]. *Pochatkova shkola – Elementary School*. Vol. 2. P. 1–3 [in Ukrainian].
7. Kontseptsiya «Nova ukrayins'ka shkola» [The "New Ukrainian School" concept]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].

8. Molnar, T.I. (2020). Kompetentnisnyy pidkhid yak metodolohichnyy oriyentyr modernizatsiyi suchasnoyi osvity [Competency approach as a methodological guideline for the modernization of modern education]. *Kompetentnisni indykatory stratehii «levropa 2020»: zdobutky i perspektyvy pedahohichnoi osvity – Competence indicators of the "Europe 2020" strategy: achievements and prospects of pedagogical education*. Mukachevo: Editorial and Publishing Center of Mukachevo State University [in Ukrainian].

9. Onoprienko, O.V. (2017). Nova ukrayins'ka shkola: aktualitety modernizatsiyi pochatkovoyi zahal'noyi osvity [New Ukrainian school: current issues of modernization of primary general education]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka – Problems of the modern textbook*. Vol. 19. P. 244–252 [in Ukrainian].

10. Savchenko, O.Ya. (2018). Pochatkova shkola v konteksti idey Novoyi ukrayins'koyi shkoly [Elementary school in the context of the ideas of the New Ukrainian School]. *Ridna shkola – Native school*. Vol. 1–2. P. 3–8 [in Ukrainian].

11. Khablak, H. (2018). Noviy ukrayins'kiy shkoli buty: kompetentnisnyy pidkhid yak osnova yakosti zmistu osvith'oho protsesu [To be a new Ukrainian school: a competency-based approach as the basis of the quality of the content of the educational process]. *Dyrektor shkoly – School Director*. Vol. 17–18. P. 64–81 [in Ukrainian].

Molnar T.

Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods
of Primary Education
Mukachevo State University
tetjana_molnar@ukr.net
orcid.org/0000-0002-9082-4868

Lalak N.

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods
of Primary Education
Mukachevo State University
lalak5@ukr.net
orcid.org/0000-0003-2613-3541

Fenchak L.

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods
of Primary Education
Mukachevo State University
lubovfen7@gmail.com
orcid.org/0000-0002-3960-8959

COMPETENCY-BASED TRAINING OF APPLICANTS OF PRIMARY EDUCATION: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL CONCEPTS

The article has been devoted to the problem of realization of the competence approach in the educational process of primary school. The methodological aspects of organizing competence-based learning for primary school students have been outlined. Attention has been focused on improving the lesson in the context of the competence approach, which is associated with the fulfillment of general requirements, such as: logicity of all stages of cognitive activity; optimal implementation of didactic principles and methods; creation of conditions for productive cognitive activity of students; taking into account their interests and abilities; motivation and activation of various spheres of personality development of primary schoolchildren; formation of independent learning skills; connection with the child's life.

It has been found that a modern lesson focused on the implementation of a competency-based approach has the following features: rationalization of information content; reasonable combination of various forms, methods, tools and techniques of teaching; correlation of collective class work with independent and individual activities of students, etc.

It has been established that optimal conditions for intersubjective interaction of students are created when using interactive forms and methods of teaching. In interactive learning, students gain experience of active cooperation with others, learn to perceive and evaluate the thoughts and actions of partners, express their own ideas, justify and defend their position, develop the ability to reflect, self-regulate their emotional states.

It has been proved that one of the important factors in the successful implementation of a competency-based approach to teaching is the teacher's readiness for such activities. The focus of the primary school teacher's activity should be the creation of favorable conditions for the development of students' cognitive independence, critical thinking, the ability to creatively produce new knowledge, ideas, ways of doing things and implement them in practice.

It has been concluded that the implementation of a competency-based approach to teaching junior schoolchildren will be successful provided that all components of the educational process are comprehensively ensured, in particular: a clear definition of learning objectives, selection of appropriate learning content, updating the educational and methodological support of the educational process, the use of effective methods, techniques and forms of organizing educational activities, as well as appropriate professional training of teachers.

Key words: approach, competency-based approach, competence, educational process, New Ukrainian School.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>